NĂM THỨ MƯỜI HAI — SỐ THU 216

MỖI SỐ 1 $ 02

NGÀY THỨ SÁU 28 MARS 1924

EXTRAIT DES COLLECTIONS DE L'EFEO

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

	HANOI						
	Một tờ bán ở Hà-nội và các tỉnh	Một tờ bán ở các tỉnh	Một tờ bán ở Trung-kỳ	Một tờ bán ở Nam-kỳ và Cao-miên	Một tờ bán ở Pháp-quốc và các thuộc-địa	Ngoại-quốc
Một năm.	6 $ 00	6 $ 90	6 $ 30	6 $ 30	6 $ 60	12 $ 00
Các làng và các công-sở	»	3 . 00	3 . 50	3 . 20	3 . 20	3 . 30	6 . 00
Sáu tháng.	3 . 00	3 . 50	3 . 20	3 . 20	3 . 30	6 . 00
Ba tháng .	1 . 50	1 . 75	1 . 60	1 . 60	1 . 65	3 . 00
Một tháng .	0 . 50	0 . 60	0 . 55	0 . 55	0 . 60	1 . 00

Les abonnements partent du 1er et du 15 de chaque mois

Toutes les lettres testinces à la rédaction doivent être adressées au directeur
61 63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VINH
Rédacteur en chef : PHẠM HUY LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-Y-LUẬN

Adresse télégraphique :
TRUNG BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 180

ANNONCES

Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0 = 065 de large.

4e page
Une seule insertion. . . . 0 $ 30 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0 $ 15 le c/m

1re page
Réclame dans la 1re page. . . . 2 $ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1 $ 50 le c/m

On traite à forfait pour les contrats importants.

Các bà nội-trợ nước ta nên trông gương đó

Người ta kể chuyện vừa đây có một nhà kia vì người vợ hay đài-các rởm, tiêu pha xa-xỉ, lương ông chồng không đủ cho sự huy-hoắc của bà vợ, người chồng vì chiều vợ phải tìm cách kiếm tiền cho vợ tiêu; sau cùng kế đến nỗi phải ăn cắp của công đem bán, không may việc gian bại lộ, người chồng đã phải vào ngồi nhà pha rồi. Việc nhà ấy thật là một tấm gương tày liếp cho các bà nội-trợ nước ta bây giờ. bà nào có cái tật hoang, tưởng nên giật mình nghĩ lại mà sớm liệu bớt tay mới phải.

Đàn bà ta phần nhiều biết đường sinh lợi, biết cách trị gia, người ngoại quốc bước chân vào cõi Đông-pháp này ai cũng đều khen như thế, cái tiếng khen ấy không phải là quá đáng, mà danh-giá đàn bà ta cũng thật là quí báu. Không kể những trang hiền-thục, tinh hạnh nhu thuận, đủ làm cho người ta kính trọng yêu mến, hãy nói những người biết thảo vát, biết bàn gần, khiến cho cả nhà nhờ một tay nội-trợng mà được hưởng phúc sung-sướng yên vui. Bậc người ấy khá tạm chia làm ba hạng: lắm người không cần phải có sản-nghiệp của cha mẹ để lại, cũng không cần nhờ lương bổng của chồng con làm ra, chỉ nhờ cái trí linh lợi, cái tài hoạt-bát, mà bạch thủ khởi gia, hoặc là buôn ngược bán xuôi, lo sinh lợi về đường thương-mại, hoặc là trong vườn ngoài ruộng, lo sinh lợi về việc điền-viên, quanh năm dầu tắt mặt tối, chỉ lo hết bổn-phận trong gia-đình; hạng người ấy đã nhờ cái tính siêng năng mà sinh ra tiền bạc, lại nhờ có nết kiệm-ước để bớt mối tiêu pha, cần kiệm gồm hai, mà mối hạnh-phúc trong gia-đình đã gây nên từ đó, đó là bậc hiền nội-trợ hạng nhất. Lại có hạng người nhờ có sản-nghiệp của cha mẹ để lại, hoặc nhờ có lương bổng của chồng con làm ra, biết cách kinh-tế, biết dưỡng lợi dụng, khiến cho cái của ấy đã không đến nỗi hao hụt, mà lại càng ngày càng sinh sôi nảy nở mãi ra, trong nhà nhờ có người chủ phụ biết lo tính về đường sinh lợi, thì gia-đạo tất là hưng-vượng, tài chánh tất là doanh dư; hạng người ấy tuy không tự sức mình làm ra, nhưng cái mối hạnh-phúc trong gia-đình, cũng nhờ đó mà được thập phần viên mãn, thì cái công tài bồi ấy cũng rất là lớn-lao, đó là người hạng nhì. Còn người hạng ba, thì tuy không có tài sinh lợi, mà biết hàn gắn, biết giữ gìn, biết tính sâu nghĩ xa, biết ăn nhịn để dành, không dám khinh rẻ đồng tiền mồ hôi nước mắt của chồng làm ra, mà phủ chi lãng phí, cho thỏa cái dục vọng một mình, trong nhà có người biết đường thu vén như thế, thì can gì đến nỗi tiền bạc hao hụt, số tiền vào không đủ số tiền ra, mà đến công nợ tùng thiếu; người ấy tuy không có tài sinh lợi, nhưng cũng đủ làm cho trong nhà được sung túc phong lưu, thì người nội-trợ ấy cũng là một bậc người có giá-trị vậy.

Những bậc nội-trợ như thế, thật là đáng qui trọng ngợi khen, người xưa có nói: « Gia bần tư hiền thê » nghĩa là nhà nghèo mong được người vợ hiền; tục ngữ ta có câu: « Giàu vì vợ » chánh nói về những bậc người ấy đó. Các bà các cô ta bây giờ nên phải biết rằng việc tề gia nội trợ là trường lập công của mình, việc tương phu húc tử là nơi đua tài của mình, nếu nhờ mình mà chồng con được sung sướng, nhà cửa được yên vui, công nghiệp của mình ở đó, thì danh-giá của mình cũng ở đó, tự khắc người ta phải tôn trọng yêu mến, cần gì phải đua nhau về lối ăn mặc mà áo lượt quần là, giầy thêu guốc khảm, đua nhau về đường trang điểm thái quá, mà dầu thơm Nhật-bản, phấn trắng Hoa-kỳ, đi ra ngoài tất phải giao du rặt những khách giàu sang, vào trong nhà tất phải cư xử theo lối người quyền quí. Những người nhờ được số tốt duyên may, sẵn có tiền trăm bạc chục, vàng nén như bùn tiền tiêu như rác, tuy có phí chi riêng một mình, mà truyền bài học xấu lại cho con cái, gây cái phong-tục hư ở trong xã-hội, đã không bợp đạo trị gia, mà làm bia cho miệng đời chỉ nghị. Huống chi những nhà gia-tư thường thường, sinh kế không lấy gì làm dư dụ, gặp lúc người khôn của khó, chỉ quế gạo châu, bớt sự chi tiêu, cố công hàn gắn, còn sợ sanh trị không nổi, mà có sự phiền-lụy về sau, thế mà vung tay quá trán, đánh đu với tình, cũng học cách phù-hoa, cũng giở trò đài-các, không xét cái địa-vị của mình, không tính đường sinh kế trong nhà, chỉ vụ ăn ngon mặc tốt, lên ngựa xuống xe, đua chị đua em, để mua chuốc cái sĩ diện, có nghĩ đâu rằng tiền vào thì ít mà tiền ra thì nhiều, làm có chừng mà tiêu đi vô hạn, tuy núi đồng cũng phải lở, suối vàng cũng phải cạn, nữa là ngoài mặt hoa hòe mà trong nhà rỗng tuyếch, tài gì không sinh điều túng rối, mà để vạ cho chồng con. Trong xã-hội ta bây giờ, nhất là những nơi đô-hội, lắm kẻ kịch cỡ cũng thường thấy diễn ra luôn, việc vợ chồng nhà kia, cũng không phải là việc mới thấy là lần thứ nhất. Mong các bà nội-trợ nước ta, xa thì nhớ lời dạy cũ ở trong sách nữ-huấn nữ-tắc, gần thì nhớ những bài học ở khoa luận-lý mới Âu-tây, rồi lại lấy những tấn bi-kịch diễn ra ở trong xã-hội bây giờ, làm một tấm gương sáng để soi chung, tùy gia phong kiệm, đừng đua theo những thói phù hoa, mà tập lấy cái tính kiệm ước. Không những là trong một nhà được nhờ một người nội-trợ hiền, mà hưởng phúc yên vui, mà cả xã-hội ta cũng nhờ có nhiều dân bà hiền mà gây được nền phong-hóa tốt, có nhẽ tấn bi-kịch trên kia không diễn ra nhiều lắn nữa thì cái hạnh-phúc cho gia-đình cho xã-hội ta biết bao.

H. T. B.

Âu-châu điện-tín

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 28 Mars 1924

Đất lở ở nước Ý

Đất lở ở Amalfi và ở xã Vettica, nhiều nhà bị băng đi.

Số người bị hại có đến 50 người.

Cái chánh-thể nước Hy-lạp

Ngày 13 avril thì đặt cuộc chúng-dân đầu phiếu để hỏi ý-kiến nhân-dân về việc tuyển bổ chánh-thể cộng-hòa.

Cavite, ngày 26 và 27 Mars

Tìm được xương người đã hơn vạn năm nay

Tin Los Angeles — Người ta tìm được bốn bộ xương người về thời-kỳ từ một vạn cho đến hai vạn rưỡi năm nay. Mấy bữa trước lại tìm được một cái sọ về đời tối cổ.

Hoa-kỳ với người Đức

Tin Washington. — Hạ nghị-viện Hoa-kỳ ưng trích một số tiền là mười triệu để mua thực-phẩm cho dân-bà con trẻ nhà nghèo nước Đức.

Nước Nga với Lénine

Tin Moscou — Chánh-phủ Xô-viết sắp tớp lại tử thi của Lénine để duy-trì mãi mãi.

ĐIỂM BÁO TRƯỚC CÓ HAY KHÔNG ?

Mới đây một nhà diễn-kịch có tiếng nước Anh, là M. Donald Calhrot, đương ngồi trong một nhà câu-lạc-bộ ở London với mấy người bạn, thốt-nhiên kêu lên rằng: Bạn ta là Lionel không khéo có nạn to.

Nguyên M. Lionel là một nhà âm-nhạc cũng hay đi lại ở nhà câu-lạc-bộ ấy, lúc bấy giờ đương phải đau nằm ở nhà. Người ngồi đấy nghe thấy M. Donald Calhrot nói, ai nấy đều lấy làm ngạc nhiên. Thình linh M. Donald Calhrot lại trở tay tật đăng xa mà rằng: « Kia, con chó của hắn kia kìa ! » Ai nấy trông theo tay, nhưng chẳng thấy gì cả. Cách mấy giờ sau, quả nhiên được tin rằng M. Lionel tạ thế. Chuyện ấy hiện ở Londres nhiều người cho là một chuyện rất lạ.

Ở Dublin (Ai-nhĩ-lan) cũng có một ci uyện giống như chuyện trên này. Một nhà âm-nhạc tên là Eugène Ysaye đương cử nhạc tại một nơi kia, tiếng bỗng tiếng chim đương êm đềm rìu rít, bỗng thấy cung đờn sai đi, thì ra ông đương đánh đờn, bỗng đâu trong óc bỗn chồn, tưởng như có tai vạ gì sắp tới nơi vậy, ông cố cưỡng không nghĩ đến cũng không được. Sau vẫn gượng đánh đờn cho đến lúc tan cuộc mới thôi, nhưng đờn đánh cũng gọi là đủ bài chứ không có vẻ hoạt-bát vui vẻ như thường nữa.

Cuộc hòa-nhạc xong, ông vừa về đến nhà trọ, thì được tin vợ ở nhà ốm nặng, cách một lát liền lại được tin vợ đã chết rồi. Câu chuyện ấy thiên-hạ cũng cho là một chuyện lạ nữa.

Tin Trung-hoa

Ngày 18 Mars 1924

Thanh-thế Đỗ-lịch-Khuê

Đỗ tích-Khuê từ khi được quản-đội Thương-hải về theo, thanh-thế mạnh lắm, đánh giấy thép về Bắc-kinh, nói việc Ôn-thụ-Đức, lời lẽ rất là kiên-ngạo.

Việc Trung Nga thiết lộ

Vương-chánh-Đình với ủy-viên Nga thỏa nghị, định đến ngày 8 mars khai chánh-thức hội-nghị về vấn-đề Trung Nga thiết lộ; ý Tào-Côn thì không muốn thừa nhận trước về việc thuê người Nga, ủy-viên Nga thì nhất định đã rồi, mới khai nghị.

Tin Phụng-thiên

Quân-cơ-xứ ở Bắc-kinh được tin báo rằng Lương-tác-Lâm hạn kỳ cho tướng hiệu Cả-a-châu phải đời giao ra Thẩm-dương và sai người quyền sang Thẩm-dương và sai người ra Thượng hải mua tàu chiến và máy bay.

Các quân-đoàn đòi quân-phí

Các quân-đoàn đánh giấy thép về Bắc-kinh đòi quân phí, Vương-khắc-Mẫn đình vay tiền thuế muối (2.000.000 đồng) tháng mars để chi cấp.

Khí-giới mua ở tô-giới nước Ý (ở Thiên-tân)

Khí-giới chở ở tô giới nước Ý sang Tam-gia điếm, biên đã đem đi nơi khác rồi, nhưng chưa rõ nơi nào.

Tin Tôn-truyền-Phương

Tôn-truyền-Phương đã đem 1 st quân đội sang đóng ở Dân-bình, người ngoài đều nói rằng việc ấy là tự ý Tôn, chớ chánh-phủ Bắc-kinh không có định truyền cho Tôn đời quân sang địa-phận Giang-tây.

Việc kim-phật-lang

Cố-duy-Quân in các giấy má về việc kim-phật-lang, rồi đưa đến mỗi sở một bản và lại muốn hỏi ý-kiến quốc-dân. Xét ra Cố có ý không muốn nhận trách-nhiệm.

Ngày 5 mars nội-các khai-nghị, Cố-duy Quân tuyên-ngôn rằng việc ấy quan-hệ đến việc ngoại-giao và việc tài-chánh-bộ phải nhận trách-nhiệm, mà tài liệu phương-pháp giải quyết cho mau. Vương-khắc-Mẫn nói rằng đó là một việc giao thiệp rất hệ-trọng, ngoại-giao-bộ phải nhận trách-nhiệm. Hai bên suy nguy đồ lẫn cho nhau rồi tan hội, định đến kỳ hội-đồng sau lại bàn lại.

Tôn-bảo-Kỳ đòi kinh-phí Quốc-vụ-viện

Quốc-vụ-viện kinh-phí quẫn thiếu, Tôn-bảo-Kỳ đến đòi ở tài-chính-bộ hai lần, Vương-khắc-Mẫn không giả nhời; Tôn xin vào yết-kiến Tào-Côn, Tào cáo đau chưa tiếp, Tôn lấy làm phàn hận.

Liên-quân thắng trận ở Đại-bình-thành

Liên-quân với quân-đội Trần-quỳnh Minh đánh nhau ở Đại-bình-thành, Trần-quân thua chạy, liên-quân lấy được Đại-bình thành.

Quân Hồ-bắc lấy lại được Bảo-an-huyện

Chung-khải-Minh (Trần-quân thống-lĩnh) tụ hợp hơn 600 quân thổ-phỉ, đánh lấy Bảo-an-huyện, Tôn Văn được tin báo, lập tức sai quân-đội Hồ-bắc sang cứu. Chung-khải-Minh bỏ chạy, quân Hồ-bắc lấy lại được Bảo-an-huyện.

Chu-trác-Văn chiêu-mộ và thao-luyện quân-sĩ

Chu-trác-Văn phụng-mệnh Tôn-Văn chiêu-mộ linh mới hơn 3.000 người, chia bỏ vào các đội ngũ, hết sức thao luyện, để dự bị việc xử binh về đánh Bắc-kinh.

QUAN POINCARÉ LẠI NHẬN LẬP TOÀ NỘI-CÁC MỚI

Quan Giám-quốc Millerand ủy cho quan Poincaré lập tòa nội-các mới. Quan Poincaré nhận lời.

Vì việc bất kỳ xảy ra ngày hôm qua, nhiều nơi điều-tình thân-ái với quan Poincaré. Các nhà cộng-hòa về tả dực ưng chuẩn một khoản bổ-dương cái công-trạng của quan Poincaré và tỏ tình tin cậy ở quan Poincaré để ngài theo đuổi một cái chánh-sách cộng-hòa dân-chủ. Chánh-đảng quan-trọng nhất trong nghị-viện có cử một phái-bộ đến yết quan Poincaré mà trình với ngài rằng ngài nên giữ quyền chính để đối phó với nước Đức, đó thực là cái nghĩa-vụ lớn của ngài ngày nay vậy. Các nhà cộng-hòa về tả dực, một lòng vì cái đại nghĩa của tổ-quốc, khuyên quan Poincaré giữ quyền chính để theo đuổi cái công cuộc cộng-hòa cho đến nơi đến chốn.

Các báo đều nói hầu hết các ông nguyên-lão nghị-viện muốn cho quan Poincaré giữ quyền-chính, cả đến các ông trước đã rất là phản đối việc « chỉ dụ đặc biệt » và công-bố rằng mình đã bỏ phiếu phản-đối việc ấy cũng vậy, vì ai nấy sợ rằng người kế chức quan Poincaré lại lạm dụng cái đặc-quyền của nghị viện ấy cho đấy chăng, chứ như đối với quan Poincaré thì các ông ấy không nghi ngại gì cả.

Ngày hôm nay, quan Poincaré hội kiến với nhà-lu nhà chánh-trị. Buổi chiều quan Poincaré lại đến yết quan Giám-quốc.

Ở nước Bỉ được tin tòa nói-các Poincaré đổ binh như sét đánh ngang tai vậy. Ai nấy in trí rằng quan Poincaré lại nhận lời lập tòa nội-các khác.

Các báo nước Anh có nói về cuộc giao-tế hòa hiếu của hai nước. Các báo chắc rằng quan Poincaré lại cầm quyền chính.

Các báo nước Đức không bình-phẩm gì nhưng đều lấy làm ngạc-nhiên về việc ấy.

Các báo Hoa kỳ khen ngợi quan Poincaré.

Báo *New-York Tribune* nói: Ít khi một nước dân chủ tìm được một người có giá-trị như thế để đương một việc rất khó-khăn.

Cứ như tin tức sau đây, có lẽ quan Poincaré có ý muốn thay đổi nhiều chân trong tòa nội-các cũ, có lẽ ngài chỉ lưu lại năm ông thượng-thư và ba ông phó thượng thư cũ, ngài lại có ý muốn bớt mấy bộ thượng-thư và phó thượng-thư.

Có lẽ quan Poincaré, giữ bộ Ngoại-giao, M. Maginot, bộ Chiến-tranh, M. Le Trocquer, bộ Công-lắc; việc đình đặt một bộ Quốc-phòng và một bộ Tiết-phí nay hãy hoãn.

Có tin đồn rằng M François Marsal nhận bộ Tài-chánh, và M. Rokanowski, bộ Thương-mại.

Ngày thứ bảy hoặc ngày chủ nhật, tòa nội-các mới sẽ đến tuyên-bố chương-trình tại nghị-viện.

VĂN UYỂN

Hỏi thăm bạn

Hỏi bác năm nay có phát tài,
Mà sao tôi vẫn túng chưa thôi.
Húp quanh cháo nóng chưa xong nợ,
Lại rước văn-chương cái nợ dài.

* * *

Hỏi bác năm nay có phát tài?
Mà sao chẳng thấy đến chơi tôi.
Mấy pho tiểu-thuyết tiêu còn hết?
Một bụng văn-chương hẳn chửa vơi?
Theo nghiệp làng văn coi cũng khó,
Xoay nghề bác phó quách đi thôi.
Kẻ chi hay dở sang hèn nữa,
Cứ chặt hà-bao ấy đủ chơi.

S. N. Xuân-khôi

Nhớ bạn Gia-lâm

Gió đông lạnh lẽo thoảng bên ngoài,
Đối ngọn đèn xanh nỗi nhớ ai.
Truyện cổ muốn xem cầm lại bỏ,
Bút tình cất viết dạ khôn khuây.
Ông xanh khéo vẽ tranh dâu bể,
Tạo hóa gây chi cuộc khóc cười.
Chắc bẩn đông qua xuân lại tới,
Nỗi mừng sum họp được như lời.

Minh-ngọc, Bùi-văn-Giản

Cảm hứng

Ngày trôi thấm thoắt bóng câu qua,
Ngẫm cảnh triều xuân nghĩ chán mè.
Thẹn mặt tài hoa duyên muộn chậm,
Cầm lòng hổ thỉ tuyết phôi pha.
Kia đường danh lợi thang chôn bước,
Nọ dấu thư hương nếp sẵn nhà.
Trung hiếu đôi vai còn nặng gánh,
Thanh niên mười chín tuổi là ta.

Lan-đình, Ng-huy-Kỳ

Đề tranh sơn-thủy

Biếc biếc xanh xanh khéo điểm màu,
Tranh này ướm hỏi đã bao lâu.
Non cao chót vót đôi hàng nhạn,
Nước chảy lanh quanh mấy dịp cầu.
Cây trải ngàn năm không cỗi nhỉ,
Thuyền chèo một lá biết về đâu ?
Tuy chưa khỏi cửa giăm ba bước,
Mà đủ giang-sơn cả một bầu.

Song-chi, Trịnh-quang-Vinh

Cuộc điều-tra về việc làm tự-điển Việt-Nam

Câu hát

Một quan tiền tốt mang đi,
Mua những thứ gì mà tính chẳng ra ?
Thoạt tiên mua ba tiền gà,
Tiền rưỡi gạo nếp với ba đồng trầu,
Giữ lại mua sáu đồng cau,
Tiền rưỡi miếng thịt giá rau 10 đồng.
Có gì mà tính chẳng thông,
Tiền rưỡi gạo tẻ, sáu đồng chè tươi,
Ba mươi đồng rượu chàng ơi,
Ba mươi đồng một 20 đồng vàng,
Hai chén nước mắm rõ ràng,
Hai bảy mươi bốn kẻo chàng hỏ nghi,
Hai mươi mốt đồng bột nếu chè,
Mười đồng nải chuối chẵn thì một quan.

(Câu hát này chỉ ở nhà quê, các trẻ con hay hát thôi)

Ai làm cho cải tôi vồng,
Cho rưa tôi khú cho chồng tôi chê.
Chồng chê thì mặc chồng chê,
Rưa khú nấu với cá tre ngọt lừ.
Đàn bà yếu chân mềm tay,
Làm ăn chẳng được lại hay nỏ mồm.
Nỗi nát lại về cầu Nôm,
Con gái nỏ mồm về ở với cha.
Mèo lành ai nỡ cắt tai,
Gái kia chồng bỏ khoe tài gì em.
Xưa nay ăn những của chồng,
Kiếm được một đồng đừng đỉnh ăn riêng.

Em chính chuyên anh cũng được
Lẳng lơ nào biết cối bờ là đâu. [nhớ,
Ớt nào là ớt chẳng cay,
Gái nào là gái chẳng hay ghen chồng,
Với nào là với chẳng nồng,
Gái nào là gái có chồng chẳng ghen.
Sông bao nhiêu nước cho vừa,
Trai bao nhiêu vợ cũng chưa bằng lòng.

Chim khôn đậu nóc nhà quan,
Trai khôn tìm vợ gái ngoan tìm chồng
Bảo cho những khách má hồng,
Thà hầu quan tử hơn chồng đần ngu.
Đói no một vợ một chồng,
Một niêu cơm tấm dầu lòng ăn chơi.
Lấy chồng làm lẽ khổi lo,
Cơm người đầy rá cá kho đầy nồi.
Tốt số lấy được chồng chung,
Lương vua khỏi đóng, áo chồng khỏi may.

* * *

Bồng bồng bồng bồng,
Trai ơn vua cỡi thuyền rồng,
Gái ơn chồng ngồi võng ru con.
Ơn vua xem nặng bằng non,
Ơn chồng đội đức tổ tôn rõ truyền.
Làm trai lấy được vợ hiền,
Như cầm đồng liền mua được miếng ngon.
Làm gái lấy được chồng khôn,
Xem bằng cả vượt Vũ-môn hóa rồng.

(Còn nữa) Maurice Thắng

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Nên lưu tâm đến chủng-loại

Vừa đây trong báo có bài bàn về vấn-đề « Nên lập nhà hộ-sinh ở các chốn thôn-quê », việc đó thật có quan hệ đến chủng-loại, tưởng các nhà có hăng-tâm, hăng-sản nên lưu-tâm đến điều bàn đó, tán-trợ cho chóng thành hi thật là một việc công-ích vô cùng.

Tôi đây cũng xin lạm bàn thêm mấy điều họa có bổ-ích được phần nào cho sự quan-hệ đến nòi giống nước mình chăng ?

Vẫn hay rằng lập nhà hộ-sinh được khắp các nơi, từ thành-thị cho đến chốn thôn-quê còn nói gì, nhưng tưởng cũng còn lâu công lắm, chưa có thể một lúc đã thi-hành ngay được.

Trong cái thời-gian đó, các nhà hộ-sinh chuyên-môn ta ai là người có lòng thương đến nòi giống mình thì cũng nên gia tâm, xuất tài xuất lực đem những điều mình sở-học ra mà in thành sách bán khắp các nơi : nơi nào đã có trường nữ học thì xin phép chánh-phủ đem sách đó dạy cho các bậc nữ-sinh : vì rằng : đã làm đàn bà trong nước thì ai cũng phải biết những cách dưỡng-thai, hộ-sinh và phép nuôi con thế nào ? để phòng giữ cho thân mình và con mình sau này, không phải cứ làm cỗ đỡ mời nên học, còn những nơi thôn-quê thì xin sức cho hương-chức đem sách ấy mà diễn giải từng xóm, từng làng, nói kỹ càng mình bạch từ lúc đứa bé còn nằm trong bụng mẹ (gọi là cách dưỡng thai), phải nên gìn giữ thế nào ? cho đến khi đứa bé lọt lòng ra, phải đỡ đần thế nào ? nuôi nấng thế nào ? là đúng cách vệ-sinh.

Kẻo bấy lâu đàn bà nước ta (trừ từ ngày y-học Âu-tây tiến-hành đã sản xuất ra các bà đỡ mới không kể) cứ ẩn ư-mình mình không biết cách-thức thế nào, chỉ theo lối cũ, bà mụ đỡ học truyền dạy.

Biết bao thảm-kịch mà ta đã được trông : có khi bị hỏng cả người con, có khi toàn được mẹ thì hỏng con, họa mà có cả hai mẹ con đều được hại chết thì đứa con sau này chẳng sinh, chẳng nay cũng tật khác, nói ra không thể hết được. Chẳng may nhà các mẹ phải tai-ách ấy nào có biết tại lầm trái phép đâu, lại cho là giờ, bất tội. Thế có kỳ không ?

Vẫn biết sách cũng đã có đó, trước kia quan thầy thuốc R. Tardeau đã diễn-thuyết về vấn đề này tại phủ Lang-thương trong năm 1916, bản diễn của ngài có in và dịch ra quốc-ngữ đó, nhưng đều còn hiếm lắm, ít người được biết ; rồi từ đó đến nay tuyên-thâm nước ta ít ngài chịu chú ý đến cái vấn-đề này, hình như coi là một chuyện thô bẩn thì phải.

Không nói các ngài cũng thừa biết, một nước như nước ta, đàn bà có mấy người am tường về những điều thiết-yếu đó, chỉ theo những thói hủ bại, chỉ tin những điều vô-lý của các bà mụ cổ ; đã bao lâu hình như in sâu vào trong tâm-não mà tự tin rằng : thuật bà mụ của mình là thánh lắm. Thế thì một quyển sách cần con như thế đã làm thế nào mà có thể bảo bỏ ngay thói cũ tin theo thói mới được, tất phải có nhiều sách vở năng diễn giải thì mới mong có ngày tất cả đàn bà nước ta hiểu thấu mà rạng dần ra được chứ !

Các ngài nghĩ sao ?

Nay tôi hãy tạm lược biên bài diễn thuyết của quan R. Tardieu ra sau đây: trước là để các ngài duyệt lại mà bổ thêm vào ; sau cốt nhắc cho đàn-bà nước ta tỉnh lại, để biết cách mà giữ giàng trong khi có mang, khi sinh đẻ, khi nuôi con quan-hệ là nhường nào !

« Việc nuôi con có dễ đâu, phải có học thì mới biết cách.

Nuôi con phải giữ gìn khi đứa con mới lọt lòng ra, mà lại phải giữ cả khi nó còn nằm ở trong bụng mẹ nữa, thế tất là cũng phải giữ cho cả người mẹ, vì mẹ có khỏe để con mới khỏe. nếu yếu đề con ra cũng yếu.

Phần nhiều các bà lúc có mang trông thấy trẻ con Tây cứ ước mong lúc con mình đẻ ra cũng được bụ-bẫm, khỏe mạnh, xinh-xắn như thế, nhưng nào có biết cách gìn-giữ gì đâu.

Đã không biết lại hay nghe nhầm. Khi có mang sức ăn được cứ nên ăn, ăn được nhiều đồ bổ lại càng tốt lắm ; duy chỉ nên kiêng những thứ độc ; như đồ sần-bần để lâu ngày, những thứ đồ-ăn có nhiều gia-vị, và không nên uống rượu mà thôi.

Quần áo cần phải mặc cho rộng rãi, đừng thắt lưng chặt quá để cho huyết dễ lưu-thông.

Nên tắm mình luôn mới được, nhưng đừng tắm lâu, chớ có tắm sông, tắm ao, khi tắm đừng gội nước từ đầu đến chân mà độc.

Không nên ngâm chân vào nước nóng, vì có khi bỏng-thai, chỉ nên sắp nước ấm mà lau là đủ.

Các bà khi có mang thường hay nằm, như thế không hay, phải năng cử-động, nhưng đừng có làm việc gì đến nỗi mệt quá, đi lại phải cẩn-thận, đừng chạy nhảy để đến vấp hay ngã.

Thứ nhất là tháng thứ 3 và tháng thứ 7 là thai dễ rụng, tuyệt phải kiêng kỵ đừng đi xe nhà, xe ngựa, thuyền, đừng đạp máy khâu, máy dệt hay máy tiện.

Nơi ẩm thấp phải chỉnh-đốn sạch sẽ, và phải rải để cho không khí trời.

Nuôi con ai bằng mẹ được, trừ ra người nào vì bận công việc, hay không có sức thì phải chịu nuôi vú mà thôi.

Muốn nuôi con lấy, khi có mang đã phải giữ-gìn vú làm : nặng lấy nước pha rượu mà rửa, đừng mặc yếm chặt để cho vú được nở-nang thì nuôi con mới tốt. Về tháng thứ tư có thứ nước vàng ở vú chảy ra phải lau đi cho sạch, đừng để đọng vậy. Tính còn hai tháng nữa là đến tháng ở cữ, phải nên đi thăm quan thầy thuốc hay cô đỡ ngay, khi đó ngỏ có lệch thai mới có thể xoay được, nếu muộn thì khó đẻ, mà có khi không đi được.

Khi có mang thường sinh nhiều bệnh : ăn kém ngon, ăn dở, đau dạ dày, nôn, đi lạnh đi đái táo, khó thở, phù chân, sưng lợi, hay ra nhiều nước bọt, hay chóng mặt, quáng mắt, hay đi tiện tiện mà đi có khi đau.

Có nôn cũng không nên sợ, về tháng thứ hai thứ ba nôn là thường, nếu nôn quá đến nỗi xanh-xao, gầy còm lúc đó mới cần mời thầy thuốc.

(*Còn nữa*) B. T. D

Cuộc thi thơ

Của Nhó-rai-Quyên nữ-sĩ

MMXCV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Rực rỡ anh tài bia Giám chung.
Không Mạnh gây nên nền quốc-túy,
Lý Lê vẫn giữ nếp nho-phong.
Nhị Nùng từ trước còn thanh tú,
Âu Á ngày nay biết kính sùng.
Con cháu Lạc Hồng tề chỉnh lại,
Làm gương ghi để với non sông.

Vũ-văn-Hội
18, Rue des Voiles, Hanoi

MMXCVI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Đạo Khổng truyền ra khắp Á-đông.
Gây dựng cương-thường dân thịnh-trị,
Mở mang giáo-hóa nước hưng-long.
Cung trường bát ngát bên hồ Giám,
Vàng đá long lanh trước núi Nùng.
Miếu vũ nguy-nga từ Lý-đế,
Trải bao sương tuyết với non sông.

Vũ-tường-Điền
Ruelle Sinh-từ, Hanoi

MMXCVII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long.
Triều Lý gây nên cửa thánh chung.
Thông uất khác màu Nùng lĩnh thụ,
Cung tường như thấy Đồng thư công
Trị bình nhân cũ nên tràng thịnh,
Cách-trí từ nay mới đại đồng
Trùm khắp Á-đông còn đọc ấy.
Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long.

Nguyễn-tiến-Vân
Làng Yên-lâm, Hải-dương

MMXCVIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long.
Văn-miếu nay xem cảnh lạ lùng.
Tiến-sĩ bia in hương chửa nhạt,
Khuê-văn chữ thiếp sắc còn nồng,
Lệ Lê nhớ trước khi bình trị,
Âu Á mừng nay buổi hỗn đồng.
Văn-vật ngày thêm khai hóa mới,
Nghìn năm vẫn bến Nhị non Nùng.

Thong-bình-hiệu
43, Rue de Hà-trung, Hanoi

MMXCIX

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-miếu gương chung giếng Lạc-Hồng.
Trải mấy xuân thu nên Khổng vững,
Còn theo luân-lý nước Nam sùng.
Xuân-phong gió thổi nơi Thù Tử,
Thu-nguyệt trăng soi chốn Nhị Nùng
Lễ-nhạc vẫn còn nền-nếp cũ,
Muôn đời hậu thế để gương chung.

Vũ-văn-Thiều
9, Rue Riquier, Hanoi

MMC

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long.
Khen khéo gây nên chốn tú chung
Bia Liệt cao đề Lê Lý Nguyễn,
Bảng treo giáp tắt Bắc Tây Đông.
Hồ sinh nữ tử về sông Nhị,
Long phát nam thanh tự núi Nùng.
Kỷ-niệm nền nhà là đấy nhỉ,
Trang thành tượng miếu Lý-hoàng-[công.

Nguyễn-xuân-Nhật
Làng Lâm-giao, Bắc-ninh

MMCI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-miếu di-truyền đã mấy đông.
Nhật-nguyệt đôi vầng soi cõi Á,
Xuân-thu ngọn bút gác non Nùng.
Khắp Trung, Nam, Bắc đều tôn-phục.
Trải Lý, Trần, Lê vẫn kính sùng.
Phong hóa dù nay đã đổi mới,
Quả ân ta phải nhớ công trồng,

Nguyễn-văn-Thông
3, Ruelle Quảng-lạc, haiphong

MMCII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu mạo giang sơn thật lạ lùng.
Sông Nhị sóng tuôn dòng học hải,
Núi Nùng đá dựng ấn văn-phong.
Trên tòa rực vẻ bài Tiên-thánh,
Trước bệ chen vai khách Tướng-công
Nối gót văn-minh nhờ đạo thánh,
Khuyên người hậu học phải gia công

MMCIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Danh-giáo xưa nay nổi một dòng.
Nùng-lĩnh rừng nho cây chất ngất,
Nhị-hà mạch thánh nước mênh-mông
Tài hoa chẳng những người văn mặc.
Học thức chẳng chen khách mà hồng.
Mấy lúc mưa Âu cùng gió Á.
Đạo ta như đá vững như đồng.

MMCIV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Đạo thánh đồn vang cõi Á-đông.
Tản-thủy mênh mông dòng nước Nhị
Văn-phong rực-rỡ ngọn non Nùng.
Trai thời lắm kẻ tử-chương lịch,
Gái cũng nhiều người trí-não thông.
Những bực Điêm, Quyên tay học-[thức.
Về vang mày mặt giống tiên rồng.

MMCV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Khôn khéo nhờ tay thợ hóa-công.
Sắc nước về vang màu phấn dạy,
Gấm trời thêm dệt nét tinh thông.
Ngưa xe như nước dòng sông Nhị,
Tài sắc hơn mây đỉnh núi Nùng.
Đem hỏi vì ai tô vẽ đó.
Nhớ niềm đạo đức phải hay không ?

Bỗ - Quế
Poste médical Lao-bảo
Quảng-trị

MMCVI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu vũ tư mùa khói lửa xông.
Đạo-lý gương in dòng nước Nhị,
Di-luân cột đựng đỉnh non Nùng.
Tượng vôi gió trải phai rêu lục,
Bia đá mưa trang rửa bụi hồng,
Hồn văn tinh động tiếng chuông rung.

Ngô-đình-Thực
Travaux Publics, Haiphong

Boản-thiên tiểu-thuyết

Tiếc thay một đóa hoa tươi !

IV

Được non một tháng sau, chuyện ấy tự nhiên thấy im đi, không nói đến nữa. Ông cụ Nguyễn-sinh hãy thế, cũng tự biết rằng việc ấy kể cũng xong, có ý khuyến Nguyễn-sinh nên còn trở lại. Một ngày chủ-nhật (khi ấy nàng Lê đã đi dạy học một trường nữ-học) mới bảo gái sửa-soạn để cùng Nguyễn-sinh đã đi xe-điện từ Hà-đông ra, định vào nhà nàng Lê để đó là ý tứ, nhưng hôm ấy, chẳng may mà ông Tham đi vắng cả, chỉ có một mình thằng nhỏ ở lại coi nhà mà thôi, nên Nguyễn-sinh đành lại phải lủi thủi ra về.

Đến nhà, Nguyễn-sinh liền viết một phong thư có ý bảo nàng nên thưa với cha mẹ cho phép nàng kết duyên cùng chàng và xin với cha mẹ chớ nên trù trừ nữa. Cách hai hôm sau chàng tiếp được phục thư của nàng, thư rằng :

« Cậu Nguyễn ơi !

« *Trăm năm là một chữ tình,*
« *Đố ai dứt mối tơ mành cho xong* »

« Ấy đó, người ta có phải như cây « cỏ đâu mà không có tình ! em thiết « nghĩ, nếu không có chữ tình nó « ràng buộc người đời thì có lẽ thế « giới đã tiêu duyệt đi từ lâu rồi.

« Sinh vào cái thời đại duy tân này « làm thân con gái, giữ sao cho tiết « sạch giá trong đã là khó, mà giữ sao « cho miệng thế khỏi chê cười lại là « rất khó nữa ! Em nay : Tài chưa « xứng phận, sắc chưa đẹp duyên, « còn kém bèn đài các, kém bề phong « lưu, chỉ một niềm bằng tuyết thôi « nhà, phỉ phong nét đất.

« *Biết ai trao mối xích-thằng,*
« *Biết ai chia gánh chung tình này* [*cho !*

« Ôi ! Từ khi thợ Tạo đa đoan, « người đâu đưa lại mà đan dìu tình, « cặp mắt xanh này đã làm cho ai « cảm xúc, những rắp mong cùng ai « vui duyên cầm sắt, dỗ dành bên gối « dưới màn, cho an bề nâng khăn « sửa túi. Song, đã hay rằng : « ba « sinh duyên nợ ở tay thợ giời » thật, « nhưng mà dù khi là thắm chỉ « hồng, nên chăng thì cũng tại lòng « mẹ cha.

« Cậu với em, chắc ai cũng muốn « mong cho khỏi thẹn tiếng con nhà, « nên tất phải có cái quan niệm rất « cao thượng đối với ái-tình. Nay ! « cái thân thể của hai ta nay mà mở « mặt với non sông được, cũng là « nhờ ơn cúc dục ; ơn cúc dục đã « nhuần gội cho ta đến thế nay, nhẽ « nào chịu trăm năm của ta lại không « tác thành cho được. Vậy xin cậu « hãy cứ nén lòng mà chờ đợi ít lâu « xem sao.

« Chao ôi ! tấm thân đã bị lợi danh « ràng buộc, khác nào như gánh « hàng hoa, sớm qua chợ sớm, chiều « qua chợ chiều ; sao cho tránh khỏi « bụi trần ! Khi em ra gánh vác việc « đời, thân phụ em có dặn rằng : « nay « con ra làm việc, con nên giữ sao « cho cành đào không động gió mưa, « còn việc trăm năm của con, con để « thầy định liệu ».

« Ấy đó, thân phụ em bảo em thế, « nhẽ nào em dám trái lời.

« Vậy thì, nay ta hãy coi cái ái tình « đó như đóa hoa thơm, ta hãy để « hoa đó vào vườn xuân [illegible] « lịch sự, rào rậu cho kín để kẻ phàm « phu tục-tử không biết đến, còn ta thì « đối khi vào vườn thưởng ngoạn cái « hương sắc đẹp của hoa ấy mà thôi.

« Cậu nghĩ sao ?

Nay kính bút
Người yêu của cậu :
Lê »

Nguyễn-sinh tiếp được thư, đọc đi đọc lại, trong lòng lại càng cảm phục Lê nàng lắm, nhưng cảm-phục nàng Lê bao nhiêu thì lại càng mong cho cuộc nhân-duyên của mình chóng thành bấy nhiêu.

V

Chẳng bao lâu mà đã tới tháng hai tây năm sau rồi ! trong cái năm ấy cũng quanh đi quẩn lại chỉ có ba trăm sáu mươi nhăm ngày mà sao nó lâu thế, Nguyễn-sinh những trông mong tin tức hoài mà chẳng thấy gì cả.

Một hôm, Nguyễn-sinh đang ngồi ở phòng giấy ông Đốc tiếp được phong thư của nàng Lê nói các lẽ nọ đã làm ngăn trở cuộc trăm năm của hai người, dưới lại có ít câu khuyên Nguyễn-sinh nên sớm chọn giai nhân để yên lòng mẹ cha, đừng mơ tưởng gì đến nàng mà thư từ đi lại nữa, vì đã chẳng được ích gì lại càng làm cho hai bên phải đau đớn trong lòng mà thôi ; còn nàng thì nàng sắp bụng đi tìm một ngôi chùa nào để gửi thân.

Cái ngày mà nàng viết phong thư cuối cùng với Nguyễn-sinh ấy, chính nhằm vào hôm rằm tháng giêng năm Giáp-tí mà kỳ già đã nói trên.

Hôm ấy, nàng viết xong, ngồi tần ngần nghĩ vơ nghĩ vẩn những giận duyên tủi phận bời bời rồi mà khóc thầm mãi không thôi...

Thật là đáng tiếc thay ! đóa hoa tươi kia còn đương hồng thắm ở trên cành, mà chưa chi đã vội thành màu phai lạt ; cái lỗi ấy tại ai ? dám mong các nhà có con gái nên lấy chuyện này làm gương.

Khái-Sinh.

VIỆC HANOI

Thời - tiết

7 giờ 21 độ
15 giờ 23 độ

Lịch ngày mai

Dương-lịch

Thứ bảy, 29 Mars 1924
5 Eustase

Âm-lịch

25 tháng hai năm Giáp-tí
Ngày Đinh mùi
Hành Thổ. Sao Nữ. Trực Định
Kỵ : Phục-dược, Tài y, Trị bệnh.
NGHI : Tế-tự, Kỳ-phúc, Cầu-tự, Hôi-hôn, Quan-kế, Xuất-hành, Tiễn nhân, Di-sĩ, Tài-chánh, Thụ-trụ, Lập khoán, Nạp súc, Thượng-lương. Tạo tiêu, Thương-quan, Phá-nhàm, Tu tạo, động-thổ, Mọc-dương
Hỏi đến Tuần-tranh (Ninh giang)

Giá bạc. — Kể từ ngày 28 Mars 1924, giá bạc ở kho Nhà-nước định là 9 40.

Tin tàu. — Tàu *Orénoque* mang thư sang Pháp, đến ngày thứ hai 31 mars, hồi 3 giờ sáng, ở Haiphong sẽ chạy đi Tourane, Qui-nhơn, Bangòi và Saigon.

Thư từ ở Hanoi sẽ mang xuống Haiphong chuyến xe-lửa 20 giờ 7 phút tối 30 mars.

Tàu *Songbo* đến ngày chủ nhật 30 mars hồi 8 giờ sáng ở Haiphong sẽ chạy đi Canton. đường Hoihao và Hongkong.

Thư từ ở Hanoi sẽ mang xuống Haiphong chuyến xe lửa 20 giờ 7 phút tối 29 mars.

Quan Toàn-quyền đi công-cán

Quan Toàn-quyền định đến ngày 3 avril này thì sang Vân-nam, ngài ở đó độ mươi bữa. Các quan đi với ngài là quan chánh phó quản-lý văn-phòng Châtel và Damiens, quan tư Jambreau, chánh tòa Chánh-trị và quan cai-trị Dupuch.

Sang tháng năm thì ngài sang Nhật. Nghe đâu ngài sẽ xuống tàu *Paul Lecat* ở Haiphong đi Thượng-hải rồi ở đó sẽ đáp một chiếc chiến-hạm sang Nhật.

Pháo-thuyền « Inconstant ». — Chiếc pháo-thuyền *Inconstant* đã tới Saigon ngày hôm qua.

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai)

SỐ 6

BẠCH-TUYẾT LƯU-NGÂN

(*Ngôn-tình tiểu-thuyết*)

Truyện một cô nữ-sĩ người nước Anh, học rộng tài cao, khinh thường nghĩa, cầm cái ơn tri-kỷ ủ người yêu, mà chịu đem đa thịt mình ra cho người thích chữ dầu nắm nát thịt nát cũng chẳng quản gì đến thân. Cái nghĩa-tâm hiệp-cốt của cô, thực-con-cô mỹ nhân chưa ai bì kịp. Chuyện chép rất lý kỳ, vậy xin dịch ra để công hiến các bạn độc-giả

PHẠM-BÙI-CẨM dịch-thuật

Sau rồi nàng lại soạn ra một quyển sách nữa, nhan đề là Thệ-ngôn, bán bản quyền cho Mễ-nhân, quyền sách ấy ra đời, thiên hạ lấy làm hoan nghênh lắm, mới vài tuần lễ mà sách bán đã được rất nhiều. Song cái việc Tư-đức cùng với Mễ-nhân lập ước thế nào, độc-giả xem chương trên chắc đã rõ chuyện rồi vậy, sách đầu rằng bán chạy đấy, nhưng Tư-đức có được đồng nào đâu.

Khi đó tàng mẹ đã được ba năm, mà cái món tiền của mẹ để lại cho, ăn tiêu cũng đã gần hết. Hai chị em phải thuê một gian nhà ở trong ngõ hẹp, để sớm tối chị em đùm bọc lấy nhau, nhưng trời già độc-địa, trẻ tạo dành hanh, không bao lâu thì người em là Thiệu-mỹ lại bị bệnh rất ngặt, chưa biết số phận chết lúc nào.

Giữa hôm Tư-đức đến nhà Mễ-nhân thì ông thầy thuốc đến thăm bệnh cho Thiệu-Mỹ, bảo phải dời nhà đi ở chỗ khác thì bệnh mới khỏi được. Nhưng cứ xem cái tình cảnh của hai chị em lúc bấy giờ, mà ông thầy thuốc bảo phải dời nhà đi ở chỗ khác thì có khác gì bảo đứa ăn mày chết đói sao không mua bánh mà ăn, cửa nhà khánh kiệt, bữa ăn còn lo không đủ, lấy đâu làm tiền mà dọn nhà. Than ôi ! Con người ta ở đời, không còn cái khổ gì bằng cái khổ không tiền, phương-ngôn đã có câu : vạn tội bất như tội bần, thật là phải lắm.

Khi đó Tư-đức cũng tưởng đến nói với Mễ-nhân, chắc chẳng được nhiều cũng được ít, để thuốc thang chạy chữa cho em, may ra có qua khỏi được chăng, không ngờ chẳng được đồng nào cả. Lại nghĩ trước kia có quen biết một viên quản-lý nhà ngân hàng, đành liều đến hỏi vay, may ra được ít nhiều, thì cũng đỡ được cái cơn vận nạn. Nghĩ vậy bèn dảo bước đến nhà ngân-hàng, xin vào yết-kiến ông quản-lý, nhưng người giữ cửa nói ông quản-lý vừa mới đi vắng, chừng 3 giờ nữa mới về. Tư-đức bèn vào một nhà phạn-điếm gần đó, ăn một tô sữa với vài khoanh bánh, để lấy chỗ ngồi chờ. Hồi lâu lại nghĩ phận mình là gái, một thân ngồi mãi chỗ hàng quán thế này cũng không tiện, bèn lại đứng dậy đi ra, đi quanh đi quẩn, hết phố nọ sang phố kia, xem đồng-hồ đã quá ba giờ, mới trở lại chỗ nhà ngân-hàng, vào phòng viên quản-lý, thấy một người gầy gò bé nhỏ ngồi chễm chệ ở giữa phòng sổ sách xếp đầy cả trước mặt. Tư-đức thấy không phải là người mình quen thì trong lòng đã lấy làm thất vọng, biết rằng có hỏi cũng chẳng được nào, quả nhiên khi viên quản lý nghe lời Tư-đức nói xong, thì cũng đưa đầy mắt vài câu hỏi cợt, nhưng rút cục chẳng ăn thua gì cả.

Tháng ấy đương là tiết trọng-đông, trời mưa như trút. Tư-đức một mình dầm mưa gội tuyết ra về. Những cảnh đau đớn phũ phàng mà gặp phải, trong lòng cũng chẳng được vui, buồng hỏ một người thiếu-nữ, đem tấm thân bảo bạc linh đinh, đương cái cảnh u ám thảm đạm này, trong lòng xiết bao khổ não. Mấy lần đã toan cất tiếng khóc oà lên, khi về đến nhà, con tiểu-tỳ nói Thiệu-mỹ đang ngủ, Tư-đức bèn vào ngồi bên lò sưởi cho đỡ rét. Nhân vì nhà nghèo liền mua than cũng không sẵn, cho nên phải dùng một viên gạch chắn lấy miệng lò sưởi, cho đỡ tốn than. Trên bàn một ngọn đèn xanh khi tỏ khi mờ, bên tả có một chiếc giường con, trên giường một người thiếu nữ ốm nằm đấy, tức là Thiệu-mỹ vậy. Tư-đức rón bước đến gần, thấy Thiệu-mỹ tuy rằng gầy còm yếu đuối, chỉ còn da bọc lấy xương, song tinh thần vẫn còn thanh sáng. Lông mi trầm quá mắt, đầu mũi nhọt như tỏ, hai khóe môi trễ xuống như hình cung, bốn chân tay khẳng khiu như ống sậy, song được cái khí sắc thì cũng chưa đến nỗi xấu lắm, nom về mặt cũng hãy còn tươi tươi. Tư-đức cầm lấy tay em, ruột đau như dao cắt, hai hàng nước mắt chảy xuống ròng ròng. Bụng nghĩ nghèo khổ thế này, lấy đâu ra tiền mà thuốc men chạy chữa cho em được. Chợt nhớ đến nhân trước có nhà phú-ông, muốn lấy mình làm vợ, khi ấy mình lại không bằng lòng. Bây giờ thì người ta đã đi đâu mất rồi. Không thì ta quyết liều bán mình cho người ta, để cứu lấy cái tính cốt nhục, tấm thân cũng chẳng tiếc gì, nhưng nay thì sự đã đỉ nhiên rồi, còn làm thế nào được.

Một lát Thiệu-mỹ tỉnh dậy, thấy có chị ngồi bên, liền giơ tay ra ôm lấy chị mà rằng :

— Chị đã về đấy ư ! Em nằm ở nhà một mình buồn quá !

Đoạn rồi lại nói :

— Sao chị ướt át cả thế ? không thay áo đi, ngộ lại cảm bàn thì sao !

Nói đoạn ho rũ ho rĩ ra một cơn. người run lên cầm cập, chẳng khác gì cái cây mùa thu bị trận gió lay cành.

Tư-đức đứng dậy thay áo rồi, lại vào ngồi bên giường em, cầm tay em cho em vui.

Thiệu-mỹ nói :

Chị đi lấy tiền sách có được không ?

Tư-đức nói :

— Chưa được. Mễ-nhân bắn đãi chị một cách khiếm nhã lắm, cho nên chị giận, chị về.

Thiệu-mỹ nói :

— Chị ơi ! Nếu vậy thì bệnh em không còn có cái cơ trông mong gì nữa.

Tư-đức trong lòng xót xa quá đỗi, nghẹn họi không nói nên lời. Thiệu-mỹ cũng gục mặt xuống, thổn thức khôn cùng. Kế đó lại quay mặt lại Tư-đức mà rằng :

— Chị ơi ! Thôi chị hãy nguôi lòng, em có vài lời phế-phủ xin nói để chị nghe : Chị có biết lòng em thương chị thế nào . ? Thôi hì trăm đường tránh chẳng khỏi số, mệnh em bây giờ chỉ còn ở sớm tối mà thôi. Em tuy rằng đầu còn xanh tuổi còn trẻ, mới 12 tuổi đầu, nhưng việc đời em cũng biết được tí chút.

Nói đến đấy, rồi lại thở dài mà rằng :

— Con người ta ở đời, càng gặp cái cảnh-ngộ gian-nan, thì tri-khôn lại càng sớm biết. Tuổi em tuy mới 12, nhưng về đường tri-thức, thiết tưởng em cũng không kém gì người 50. Em tự xét cái mình em, sống thêm một ngày, để lụy đến chị một ngày, chỉ bằng em sớm chết đi, khỏi để lụy cho chị vậy.

Tư-đức nghe em nói thì ruột lại càng đau như rần, vội vàng cản đi mà rằng :

— Em ơi ! Em đừng nói thế, mà chị cũng chết mất thôi, em ơi !

Bấy giờ Thiệu-mỹ lại giơ cái bàn tay nóng như lửa ra, nắm lấy tay chị mà rằng :

— Em nói dẫu rằng sợ miệng thật, nhưng xin chị hãy chịu khó lắng tai mà nghe. Can chi mà chị lo cho em, ví dù em chết ngay đi, có phải lại để khổ hơn sống không !....

(*Còn nữa*).

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

ĐỒNG-HỒ
ĐEO TAY
BỌC VÀNG
Máy mỏ neo,
15 chân kính
Mã và kim có chất quang-quang
BẢO-HÀNH 20 NĂM
Giá . . . . . 11 $ 50
BÁN TẠI HIỆU :
A. PERROUD (Nhà xanh)
39, Phố Paul Bert, — HANOI
2009

防濡內河
泰金號正
茶名子獅

Bản-hiệu đã lâu năm chuyên môn bán các thứ chè tầu Ô-long. Liên-tâm. Thủy-tiên, tại Haiphong hiệu là KIM-THÁI, số nhà 140, ở phố Khách, và có gửi bán ở các hiệu trong Nam-kỳ, Trung-kỳ, Bắc-kỳ, và hiện tại Hanoi, phố hàng Ngang, số nhà 3 cũng có một chi-điếm mới mở. Vậy xin kính mời các quý-khách đến mua hoặc ở xa viết thơ đến bản hiệu mua cũng được.

Xin nhắn cho kỹ các hiệu chè :
KIM-THÁI hiệu sư-tử ; CÔNG-THÁI hiệu kỳ-lân và LÂM-MẬU. tam-hỷ, ngũ-phúc, tam-nguyên.
Các thứ chè của bản-hiệu thứ nào cũng có thưởng cả.

KIM-THÁI
Haiphong, phố Khách, số 140
Hanoi, phố hàng Ngang, số 3
2101

HIỆU
MINH-DƯỠNG
MAI-CHÍNH TỔNG-CỤC số 6
của Bông pháp Yên-thảo công-ty
BÁN BUÔN VÀ BÁN LẺ :
CÁC THỨ THUỐC LÁ VÀ XÌ-GÀ
Giấy giá hạng tốt số 87

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các quí-khách xem báo thấy có đăng cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhỡ mà làm ra không đổi được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các quí-khách rõ cho và xin các ngài từ nay đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đông-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54 Hanoi. »

Nay kính,
Ed. MONTÈS,
54, Rue Paul Bert, Hanoi.

Đông-dương kinh-tế cục. — Báo *Midi Colonial* ở bên Pháp, trước có đăng tin rằng quan Khâm-sứ Pasquier xứ Trung-kỳ về nghỉ thì ngài không sang nữa, mà sẽ nhận chức quản-lý Đông-dương kinh-tế cục tại Paris. Cứ như báo *Avenir du Tonkin* ngày hôm qua thì cái tin ấy là tin đồn không thực, và quan Pasquier chỉ về nghỉ dưỡng bệnh đó thôi.

Ngạch Tư-pháp. — Quan phó Chưởng-lý Bourayne về nghỉ tại Pháp lại mới sang. Nghe nói ngài sẽ lên quyền chánh Chưởng-lý thay quan Toussaint.

RẠP CHỚP BÓNG PALACE

Chương-trình từ thứ tư 26 đến thứ bảy 29 Mars 1924 :

THỜI-SỰ

CÁI LỐI KẺ KHÁC
Hài kịch chia làm sáu phần
Đặt cảnh : Jacque Oliver
Ảnh thành phim : A. Duverger

Sau phần thứ ba phim
CÁI LỐI KẺ KHÁC
thi entr'acte

Buổi ban ngày giảm giá
Thứ năm từ 17 giờ 30

Tòa Thượng-thẩm. — *Đánh chết người.* — Lũ tên Lê-quang-Trang là tuần-đinh bắt đánh một người bị thương đem về giam ở điếm, được một lúc thì chết, vì bị nhiều vết thương nặng. Hỏi thì lũ tuần-đinh khai rằng đi tuần thấy một lũ đang gặt trộm lúa, đánh bắt được một người, chẳng may bị thương chết. Vì xét không có gì tỏ là người ấy gặt trộm lúa, nên tòa Nam-án tỉnh Nam-định phạt tên Lê-quang-Trang, Ng-v-Cơ, Lê-văn-Keo và Đỗ-văn-Đào mỗi tên 3 năm tù. Tòa Thượng-thẩm tha cho tên Keo vì xét tên ấy vô can về việc ngộ sát. Còn những tên khác thì phải ỷ án.

Trộm trâu. — Một người làng tên là Phạm-văn-Thủy tức Ba-Thủy làm thủ hạ có mất trộm con trâu. Sau thấy tên ấy sai người nhà đắt đ. bán ở chợ mà trâu đã cưa cụt sừng đi rồi mới tên ấy khai rằng là tầu mua. Vì không có chứng cớ gì là trâu ấy mua nên tòa Nam-án tỉnh Hưng-yên phạt tên Ba-Thủy 3 năm tù. Tòa Thượng-thẩm ỷ án.

Chữa kẻ gian phi. — Phạm-v-Hòa phải tòa Nam-án tỉnh Nam-định phạt 1 tháng tù án treo về việc chứa những kẻ gian phi, được tòa Thượng-thẩm tha vì xét không đủ chứng cớ.

Lâu dinh. — Tòa Nam-án tỉnh Nam-định phạt tên Đỗ-văn-Trác là phần-thu 6 tháng tù và 15 đồng về tội lậu đinh. Tòa Thượng-thẩm giảm tội cho tên ấy xuống 3 tháng tù và y tiền phạt.

Án mạng. — Theo giấy quan trên sức lý-trưởng làng tên Lương-v-Giu bắt phu đắp đê và bổ mỗi xóm phải nộp một tí tre để dùng về việc đắp đê. Các xóm đã theo sức nộp đủ, chỉ có xóm lũ tên Lương-văn Giu không chịu nộp. Đến khi lý-trưởng hỏi thì tên Lương-v-Giu kéo cánh nói bướng. Lý-trưởng tức có đánh tên ấy một cái thì hắn cùng đảng xúm lại đánh lý-trưởng bị thương chết. Tòa Nam-án tỉnh Hà-đông phạt tên Lương-v-Giu, Lương-v-Chu, Ng-v-Giai mỗi tên 5 năm khổ sai và bắt lũ tên ấy phải liên đới với nhau bồi 200 đồng cho vợ con lý-trưởng. Tòa Thượng-thẩm giảm tội chỉ lũ tên ấy mỗi tên xuống 3 năm tù và tăng tiền bồi-thường lên 300 đồng.

Chữa đồ ăn trộm. Tòa Nam-án tỉnh Nam-định phạt tên Ng-v-An và Trần-v-Nho mỗi tên 1 năm tù về tội chứa quần áo và thóc ăn trộm, và bắt phải trả lại những thứ ấy. Tòa Thượng thẩm giảm tội cho hai tên ấy mỗi tên xuống 6 tháng tù và bắt hai tên phải liên đới với nhau bồi 20 đồng cho nhà mất trộm.

Du đảng và ăn cướp. — Tòa Nam-án tỉnh Bắc-ninh phạt tên Ng-văn-Thương 5 năm khổ sai và 2 năm quản thúc về tội ăn cướp và du đãng. Tòa Thượng thẩm giảm tội cho tên ấy 3 năm tù và ỷ án phạt quản thúc.

Sở Bưu-điện. Nhà bưu-điện Đô-lương (Trung-kỳ) thuộc về thứ hạng thì kể từ ngày 15 avril 1924 trở đi đổi làm nhà bưu-điện chánh hạng.

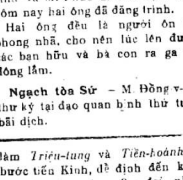
Kể từ ngày 1er mai 1924 trở đi tại Bắc-mục (Bắc-kỳ) đặt ra một nhà bưu điện thứ hạng, các bưu-kiện (colis-postaux) nhận cho đến 5 cân là nhiều nhất.

Ngạch Công-chính cán-sự. — Tiếp theo với mấy lời nói về ngạch Công-chính cán-sự đăng trong báo hôm nọ, nay bản-quán lại tiếp được hôm nghị định sửa đổi lại tên gọi như sau này :

Điều thứ nhất. Điều thứ 5 nghị định ngày 14 septembre 1919 đổi lại như sau này :

Trong các công-văn soạn bằng quốc-ngữ thì các viên *agent technique indigène* gọi là *công-chính cán-sự.*

Phàm các viên chức các sở nhà nước thuộc chung về Đông-pháp hay là riêng từng xứ mà ngôi thứ, danh phận thế nào thì các viên công chính cán-sự cứ chiếu lương bổng mà cũng được hưởng quyền lợi như thế.

Ngạch học-chính — Mme Trần-thị Đồng, trợ giáo tập sự ở Nam-định, được phép nghỉ 20 ngày, v. sức yếu.

Ngạch lục-sự MM. Ng-xuân-Vũ và Lê-văn Phúc thư-ký ngạch Tư-pháp có bằng luật khoa, trúng tuyển kỳ thi lục-sự tại các tòa Nam-án đệ nhị cấp mới rồi, nay đã có nghị định M. Ng-xuân-Vũ đổi đi Ninh-bình và M. Phúc đi Bắc-kạn. Ngày hôm nay hai ông đã đăng trình.

Hai ông đều là người ôn hòa phong nhã, cho nên tức lên đường các bạn hữu và bà con ra ga tiễn đông lắm.

Ngạch tòa Sứ — M. Đồng-v-Am, thư ký tại đạo quan bảnh thứ tư, bị bãi dịch.

Ai tín. — Bản-quan được tin buồn rằng ông Trịnh-đình-Lụng thư-ký ở công-ty Hỏa-xa Vân-nam tạ thế ngày 25 vừa rồi. Ông Lụng là anh vợ ông Đình-văn-Lân, nguyên thư-ký ngạch Tư-pháp và ông Ng-viết Án thầy thuốc Ninh-bình. Bản báo có lời chia buồn cùng quí quyến.

Cái nạn hàng ngày. — Chiều hôm qua ở ngã tư đường Paul-Bert rẽ ra bờ hồ, có một cái xe ngựa do một bà đầm cầm cương dụng phải một cái xe cao-su hàng. Trong có một ông Tây ngồi. Cái xe ngựa ở phía bờ hồ đi lại, vẫn giữ bên tay phải, lối là ở cái xe cao-su khác đi ở bên tay trái, cho nên xe mới vướng vào nhau. Không ai bị thương cả, nhưng ông Tây ngồi xe rách mất cái áo tơi và cái xe thì bị quẫn bánh và gẫy mất mấy cái tai hoa.

Bán xe Side-car, 4 xếp dịp (Cylindres).
Hỏi tại : M. LECOMTE, 47, phố Lò-đúc, Hanoi
3816

Mấy cuộc đấu giá. — Chiều hôm qua, tại sở Lục-lộ Hanoi đã đấu giá thầu hai việc sau này :

Đắp đất đắp thêm cái đê quai ở Hạ-trì tỉnh Hà-đông. Lô thứ nhất dài 1.435 thước. Việc thầu đáng 27.300 $

Mấy ông thầu khoán đến đấu giá bỏ lên như sau này :

MM. Trương-đình-Giáp tăng	40 %
Nguyễn-văn-Tư	20 »
Nguyễn-hữu-Như	13 %
Nguyễn-trí-Phú	12 »

Vậy M. Ng-trí Phú được tạm thầu.

Lô thứ nhì dài 2.351 thước. Việc thầu đáng 28 200 đồng.

MM. Trương-đình-Giáp tăng	35 »
Nguyễn-văn-Tư	30 »
Nguyễn-trí-Phú	25 »
Nguyễn-hữu-Như	20 »

Vậy M. Ng-hữu-Như được tạm thầu.

Con nhà ai ? — Sáng hôm qua, ở ngã tư đường Rollandes và Đồng-khánh có một cái xác con gái chừng 4 tháng, xét trong mình không thấy dấu vết gì, sở Cẩm đã cho đem vào nhà xác.

Con ai lạc ? Một đứa con trai 15 tuổi tên là Trịnh-v-Ngân quán Lô-xá (Hưng-yên) lạc ở ngoài đường thì linh cảnh sát đã đưa về sở để rồi đưa về quê.

Các tin trộm vặt. — Trần-thị-Viết, 21 tuổi là con đỏ, ăn cắp quần áo của chú là Bùi-thị-Hy ở phố Tiên-sinh số 54.

Ng-v-Thiện 37 tuổi, bị kiện là ăn trộm một cái hòm đựng quần áo đáng 30 đồng của Lê-v-Bảy ở hàng Cỏ, Ng-v-Hoanh 24 tuổi đi ở ăn cắp quần áo của Ng-thị-Sinh ở đường 70 số 74. Trần-v-Đệ 21 tuổi bán hàng Nón, ăn cắp một cái áo pardessus, của Ng-v-Cầu ở phố Nhà-thờ đều phải bắt giam để xét.

BÁN HẠ GIÁ
Giá bán lẻ tại Hà-nội

Thuốc STIC « PARFAITES » mỗi gói. 0p.08
Thuốc STIC « HAVANE » mỗi gói. . . . . 0 . 10
Thuốc STIC « ANGLAISES » (Thanh-hương) bọc vào hộp bán kín, mỗi hộp hai mươi điếu. . . . . 0 . 20

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Con nước lên xuống. — Ngày thứ sáu 28 mars 1924 :

Nước lên 30 phân, vào hồi 16 h 16 buổi chiều ;
Nước xuống 9 phân, vào hồi 9 h 55 buổi sáng.

Ngày thứ bảy 29 mars 1924 :

Nước lên 31 phân vào hồi 11 h buổi chiều ;
Nước xuống 8 phân vào hồi 1 h 50 buổi sáng.

Ngày chủ-nhật 30 mars 1924 :

Nước đứng còn về buổi chiều ;
Nước xuống 8 phân vào hồi 11 h 42 buổi sáng.

Tin chó dại. — Một số báo trước đã có nói việc cấm thả chó ra ngoài đường mà không có xích và dám mõm, do nghị định của quan Đốc-lý ra ngày 17 mars 1923. Nay xin lục đăng cả bản nghị-định ấy (bản quốc-văn) để độc-giả tường lãm.

Điều thứ nhất : Kể từ ngày ký nghị-định này, trong ba tháng, cấm không được để con chó nào chạy ra ngoài đường thành phố Haiphong không có xích có dám.

Điều thứ hai : Con chó nào thấy chạy rông ở đường thành-phố thì lập tức bắt đem bỏ vào nhà thuế Ba-ton. Trong 24 giờ chủ không đến chuộc thì đem giết.

Điều thứ ba : Quan chánh văn-phòng tòa Đốc-lý và quan cảm chiếu nghị thi-hành.

Haiphong ngày 17 mars 1924
Quan Đốc-lý
J. Krautheimer

(Xem trang thứ tư).

SÁN-NHIỄM-ĐÀI

TUẦN TY...! TUẦN TY...!

Diễn đi diễn lại mãi mà vẫn chưa được thỏa lòng các quí khách.

Bản hội cốt dĩ phải chiều khách, nay các ngài đã ngỏ lời muốn xem diễn lại xin chiều ý, vậy chủ nhật 30 tháng ba tây này sẽ diễn lại tích hát Trần-Tỵ (Chu-mãi-thần).

Bản về từ tối thứ bảy và chiều chủ nhật, mời các ngài đến lấy vé sớm.

Tối thứ sáu 28 mars 1924
Diễn hai tích :
Tích thứ nhất :
TRỊ KỲ TƯƠNG PHÙNG
(Hát chèo)
Tích thứ hai :
GIANG-ĐÔNG PHÓ HỘI
(Trẻ con diễn tuồng)

Tối thứ bảy 29 mars 1924
CỨU MỸ ĐOẠT PHU
Tích thứ năm (bồi thứ 9 thứ 10)

Người thế mạnh khách đồng tâm.
Mừng ai nghĩ lại khen thầm cho ai.
Anh hùng gặp vận thái lai.
Xứng duyên kỳ-ngộ tỏ tài đương vi.

Rượu bổ-đào:
TONIQUE TONKINOIS
Có từ chứng-chỉ ban khen của HOÀNG-THƯỢNG

Theo hình tự-nhiên in ra đây, chữ không như có mấy thứ thuốc về những hình lạ, làm trò-cười cho trẻ-con và người sở trí khôn thì không ai có thể lin được !

Ngày mang 7 tháng nhuận, niên-hiệu Khải-định thứ-ba, tòa Nội-các phụng lời chiếu phê rằng :

Chiếu nay đại-thần Monțès qui ông, có chế nên một thứ rượu bổ đã từng ngự dùng qua rất hay, đáng nên ga thưởng, trước lục sự phê thị gửi cho qui đường phòng chế-công để ở thanh-giá.

Khâm thử.

以嘉有從福定三
奖樂製補得三
酒藍酒滴年
賜找經試六月
此示試內初七
內閣奉
旨

* Rượu này đã kê-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả ! Xưa nay chưa có ai đã dùng mà chê được ! *Giá bán rất rẻ : 2$25 một chai lớn ; từ sáu chai giờ lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*

* **Bản-hiệu không cần** phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trò-chơi cho trẻ-con, lại kể những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Rẻ vậy, giá bán lại đắt quá, mà vị-tất có được công-hiệu cho tính-chất người bản-xứ.

Bào-chế MONTÈS
54, Phố Tràng-tiền, 54
HANOI

Xin xem tiếp theo ở trang thứ tư và báo nữa.

Số 94

BÌNH SƠN LÃNH YẾN

(Chuyện một cô nữ-thần-đồng mới lên 10 tuổi, mà đã có tài văn-thơ như ngọc phun châu, khắp các quan trong tòa Hàn-lâm, đều phải bái phục. Thiên-tử phong cho là « Hoàng-văn tài-nữ » lập lầu kén chồng, lại ban cho một cái roi kim-như-ý, hễ công-tử nào dám hỗn-hào xác-láo thì được phép đả-tử. Sau vì một sự kén chồng ấy mà sinh ra nhiều chuyện rất lý-kỳ.)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Thiên-tử lại càng kinh-ngạc bội phần mà phán rằng :

— Nếu vậy thì lạ thật ! *Yến-bạch-hạm* và *Bình-như-hành* có phải tức là hai người mà khi trước đốc-học-quan *Vương-côn* đã dâng sớ tiến-cử đó không ?

Trương-đi tâu rằng :

Muôn tâu bệ hạ ! chính phải hai người này đó !

Thiên tử lại truyền hỏi hai chàng rằng :

— Hai ngươi chính là *Yến-bạch-hạm* và *Bình-như-hành* đó chăng ?

Yến-bạch-hạm và *Bình-như-hành* đều lạy dập đầu mà tâu rằng :

— Thần-đẳng cam chịu tử-tội ! Thật quả thần-đẳng là *Yến-bạch-hạm* và *Bình-như-hành* !

Thiên-thử phán rằng :

Hai ngươi đã là *Yến bạch-hạm* và *Bình-như-hành* thì khi trước đốc-học-quan là *Vương-côn* đã dâng sớ tiến-cử, trẫm lại có giáng chỉ trưng-triệu, cớ sao hai ngươi từ-chối không đi, mà lại đi thay họ đổi tên, để vào buồng lời bỏm-cợt *Sơn-đại* Việc này tất có tình-tệ chi đây, nên phải thú thật, kẻo mắc tội-vạ.

Yến - bạch - hạm và *Bình-như-hành* lại lạy dập đầu mà tâu rằng :

Muôn tâu bệ-hạ ! Thần-đẳng là một kẻ thư sinh bần-hèn, chấp-chênh ấy câu văn sáo, được đốc-học-quan tiến-cử, lại mông ân thánh-thượng giáng chỉ trưng-triệu, thật là một sự gặp gỡ không ngờ ! Đáng lẽ trẫn phải phụng chỉ tiến Kinh ngay mới phải, nhưng thần-đẳng nghe nói thánh-thượng sở dĩ giáng-chỉ sưu-cầu nhân-tài là vì thấy một người nữ-tử *Sơn-đại* còn có tài như thế, hướng-chi trong bọn nam-tử, há lại không có kẻ cao-tài hơn *Sơn-đại* hay sao. Bởi vậy mới giáng chỉ sưu cầu. Thần-đẳng sợ đeo cái hư-danh trưng-triệu, đến khi tới Kinh, khảo-sát văn-thơ, lại không bằng *Sơn-đại* thì hổ-thẹn biết dường nào. Cho nên mới thay họ đổi tên làm *Triển-tung* và *Tiên-hoành* lên bước tiến Kinh, để định đến khảo-sát văn-thơ cùng *Sơn-đại*, nhưng không ngờ khi vào tới nơi, *Sơn-đại* không ra, chỉ cho hai đứa thanh-y nữ-tử ra thử tài thần-đẳng. Vậy 14 bài thơ mà *Trương-đi* tâu trình trước là những thơ của thần-đẳng xướng-họa cùng hai đứa thanh-y nữ-tử đó. Thần-đẳng thấy tài học của hai đứa thanh-y nữ tử, còn có thể đối-địch được với thần-đẳng, huống chi là *Sơn-đại*. Bởi vậy thần-đẳng chưa vào yết-kiến *Sơn-đại*, đã bỏ trốn về. Khi về nửa đường, gặp đốc-học quan hai ba lần khuyên bảo thần-đẳng tiến Kinh, nhưng thần đẳng tự-lượng mình không bằng *Sơn-đại*, mới giấu dốt mà đáng sợ tinh-nguyện theo đường chế-khoa. Ngày nay thần-đẳng lại mông ân được đỗ giải-nguyên và á-nguyên, thật là cảm-kích không biết dường nào vậy. Thần-đẳng thiết-nghĩ việc thay họ đổi tên, chính là vì cớ muốn đến khảo sát văn-thơ, xem sức mình thế nào. Còn việc đến khảo-sát văn-thơ, cũng vì cớ chỉ trưng-triệu mà lo không được xứng đáng. Sau thần-đẳng xin từ lệ trưng-triệu mà theo đường chế-khoa, chính là sợ mình học kém, luống phụ cái lòng mong-đợi của triều-đình, chứ không phải có ý gì khác cả. Tuần-đẳng thật chưa được gặp mặt *Sơn-đại* lần nào, nếu bảo rằng buông lời bỏm-cợt thì quả chỉ bỏm-cợt cùng hai đứa thanh-y nữ-tử mà thôi. Dám xin thánh-thượng soi-xét.

Thiên-tử nghe hết đầu đuôi, mặt rồng vui vẻ mà phán rằng :

— Hai ngươi tài học như thế, mà lại có đức khiêm-tốn như thế, thật là đáng quí ! Nhưng hai ngươi đã đỗ giải nguyên và á-nguyên, cớ sao khoa Hội này không vào thi hội. Trẫm đã truyền cho đốc-học-quan *Vương-côn*, hễ khi nào hai ngươi tiến Kinh thì đưa vào bệ-kiến, cớ sao mãi đến bây giờ mới vào tới đây ?

Yến-bạch-hạm và *Bình-như-hành* lại tâu rằng :

Muôn tâu bệ-hạ ! Thần-đẳng trộm nghe công-danh tự mình làm lấy thì mới được vinh, chứ nếu cố nương-tựa vào đâu, tức là giảm mất phẩm-giá Thần-đẳng may được đốc học-quan tiến-cử, động-đạt đến tai bệ-hạ, lại may vừa trúng cử-nhân. Nếu thần-đẳng tiến Kinh mà bệ-hạ cho vào bệ-kiến thì sau khi ứng-thí, có được đỗ cao, thiên-hạ tất nghị là trưởng-quan theo ý bệ-hạ mà lấy đỗ, bởi vậy thần-đẳng chậm-trễ, đến gần trường-kỳ mới vào, dẫu trúng hay không, chẳng những thần-đẳng không bổ-thẹn, lại thêm tỏ được sự chí-công vô-tư của thánh-thượng vậy.

Thiên tử nghe lời tâu, vui cười mà phán rằng :

— Hai ngươi tị-hiềm tuyệt-tư, thật đã đáng khen ! Nếu không phải trẫm ra đây diện thẩm thì có khi hai ngươi bị lỡ oan vậy.

Thiên-tử ban quở quan Lại-bộ thượng-thư họ *Trương* rằng :

Việc hành-văn dẫu là nhãn-hóa của thánh-triều, nhưng muốn đến khảo sát và thơ, cũng nên tự lượng sức mình mới phải. *Sơn-đại* đã nổi tiếng là tài-nữ, dẫu *Yến-bạch-hạm* và *Bình-như-hành* đây đã được đốc-học-quan tiến-cử, ma còn chưa dám công-nhiên đến thi tài, phải cải danh để thử xem mình thế nào. Con trai nhà-ngươi là *Trương-đi* kia, tài học chẳng ra gì, dám công-nhiên cầu-hôn, lại tự-tiện trèo lên *Ngọc-xích lâu*, buông lời bỏm-cợt, sao dám cả gan liều-lĩnh như thế ! Đến khi bị nhục mà về, nên bắt tự hối, lại còn dám xui nhà-ngươi tâu bậy, để tìm cách bào thù, trị tội, nhưng trẫm nghĩ nhà-ngươi có công khó-nhọc, hãy khoan-thứ cho một lần nay.

Quan Lại-bộ thượng-thư họ *Trương* vội-vàng bước ra trước sân, cúi đầu lạy tạ. Thiên-tử vừa toan gọi *Sơn-hiền-nhân* tường-công để bàn về việc kén rể thì bỗng thiên-môn phóng bảng, quan chánh chủ-khảo đã qui dâng tập « Hội-thi đề-danh ».

Thiên-tử mở xem, thấy hội-nguyên là *Bình-như-hành*, mà *Yến-bạch-hạm* cũng đỗ thứ hai. Mặt rồng vui-vẻ bội phần. Bấy giờ *Yến-bạch-hạm* và *Bình-như-hành* vẫn còn phủ phục ở dưới đất, thiên-tử truyền cho đứng dậy, rồi sai nội-giám đưa tập « Hội-thi đề danh » cho hai chàng xem.

Yến-bạch-hạm và *Bình-như-hành* vừa mới bị trói giải vào triều-đường lại bị *Trương-đi* tâu rõ họ tên, trong lòng còn đang run sợ, chỉ lo tội vạ không biết thế-nào, nào kịp nghĩ đâu đến sự thi hội đỗ hay là không đỗ.

Bấy giờ bỗng được thiên-tử khoan-hòa phán hỏi, không có ý nghiêm-khắc. *Bình-như-hành* lại bỗng thấy minan được trạng hội-nguyên, *Yến-bạch-hạm* thấy minh được trúng thứ hai thì khác nào như người đang gặp cơn mưa bỗng gặp tiên vậy, vui-sướng kể sao cho cùng !

Hai chàng vội-vàng dập đầu cúi lạy mà tâu rằng :

Thánh-ân che-trùm, khác nào trời đất, Thần-đẳng dẫu xả thân cũng chưa đủ báo đền muôn một vậy.

(Còn nữa).

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Bản nghị-định của quan Đốc-lý ra thì như thế, mà không biết làm sao những người chức việc thừa lệnh người trên lại đem thi-hành một cách khác hẳn, nghĩa là các ông ấy hôm nào không bắt được chó chạy rông ở ngoài đường thì các ông ấy ở cả vào nhà người ta mà bắt. Cách đó chẳng phải là ý thế làm càn lắm ru! Nhất là những ông chức-việc về các mạn nhà-quê bắt chó hay lộng hành cách đó. Nói như cách đây vài hôm nay có mấy ông vào nhà kia ở một làng gần thành-phố bắt lôi ra một con chó cái chửa gần đến tháng sinh mà đem đập chết. Rõ tội nghiệp quá, con chó mẹ bị một rùi nằm chết quay ra đấy thì đàn chó con nằm trong bụng mẹ cựa-quậy hoài, trông thấy thật thương tâm vô cùng.

Mẹ con con chó này chết oan cũng như phần nhiều con chó khác, đã phải cũi xích ở xó nhà, chứ có chạy rông ra ngoài đường đâu! Ấy thế mà các ông cũng không tha thì thật là ác nghiệt và không hợp thể lệ với bản nghị-định trên kia chút nào cả.

Trần-thị-Cai ở Lạc-viên bị chó cắn ngày hôm qua đã đưa đi Hanoi chữa thuốc, vì xét ra con chó ấy có bệnh dại.

Trần-thị-Phú, 5 tuổi, nhà ở Hạ-lý, đi qua phố Candlot bị một con chó tây cắn vào đùi chân phải. Con chó ấy đã đưa vào sở thú ý.

Bị bóc lột. — Vương-thị-Vân, 32 tuổi, bán hàng gạo ở Kiến-an, đêm 12 tháng đi qua đường Sadi-Carnot bị bốn tên côn-đồ nấp ở xó tối ra bóc lột mất cả quần áo đáng giá 78$50.

Lường đảo. — Tên Đặng-Ý, 27 tuổi, làm nghề kéo xe nhà ở phố Sadi-Carnot, đã phải bắt tống giam về việc chực ăn cắp một cái xe cao-su có đủ đồ vật đáng giá 110 đồng của hiệu Thịnh-an ở đường Chavassieux số nhà 43.

Mất trộm. — Trần-thị-Thái, bán trầu không, nhà ở đường Bonnal số 106 có đơn trình mất trộm một cái giá hàng bằng gỗ lim đáng 10 đồng.

VIỆC KINH-ĐÔ

Ngày lễ tế Giao. — Cứ như chương trình ngày lễ tế Giao mà bản-quán đã lược đăng hôm nọ, thì trong khi giao-tự đại lễ, như thường đã tuân y các nghi tiết để cung hành tế lễ, và đã được hoàn-toàn. Vậy đại lễ đã cáo hoàn khi bốn giờ rưỡi sáng ngày 19, đến 8 giờ, bà quan làm lễ khánh-hạ Hoàng-thượng tại trước sân Trai-cung, tám giờ rưỡi ngự giá hồi loan. Khi ấy thì các bộ nhạc theo hầu ngự giá, đánh thổi 10 bài Liễn-bộ rất hòa-nhã, 9 giờ rưỡi đến Đại-nội. — Tại kỳ đài phát 9 tiếng súng mừng. Hoàng-thượng vào tại điện Văn-minh, ngự lên ngai, quan kinh thủ đem ký bài ra nộp lại và phục mạng, rồi Hoàng-thượng ngự tiến đại nội.

Suốt hai ngày 18, 19 thì sắc trời im tạnh và có khi ấm hòa, chứ không mưa gió dầm dề như tự hôm mồng 10 đến hôm 17. Vậy hai ngày lễ tế Giao trời tạnh ráo im mát như thế thì nhân-dân xa gần tấp nập, đến xem lễ, hàng muôn nghìn người, các nhà học-vấn, khảo-cứu, nhà hội-họa và nhà chớp ảnh chụp bóng đến xem lễ đông lắm, từ hôm 17 đã thấy quanh đàn giao những nhà hội-họa đặt bàn đứng vẽ đến ngày 18 khi đạo ngự lên cùng khi diễn tập các nghi văn lễ nhạc tại trên đàn giao thì rất nhiều người ghi chép và chụp bóng cùng những người được phép vào xem rất đông.

Kỳ lễ tế Giao năm nay phần nhiều người ở Nam, Bắc đến xem đông lắm, có lẽ càng ngày lại có thêm đông người đến xem nữa, thì cũng nên mừng. Cái lễ nhạc của nước ta vẫn chưa phải mòn ở trí-não người ta.

Quan Toàn-quyền xem lễ tế Giao. Quan Toàn-quyền đi chuyến xe hỏa riêng đến Huế khi 11 giờ tối hôm 21 mars. Quí phu-nhân thì từ Hanoi vô Huế chiều hôm 20. Sáng ngày 21 phu-nhân đi cung chiêm các tôn lăng, chiều tự 4 giờ rưỡi đến 8 giờ thì phu-nhân tiếp khách tại phủ Khâm-sứ; — Đến khi 3 giờ rưỡi chiều ngày 22 phu nhơn đến Giao đàn xem lễ diễn-tập. Hồi 2 giờ rưỡi khuya ngày 23 mars quan Toàn-quyền quan Khâm-sứ cùng các quan thủ-hiến các tòa sở mặc lễ phục đến xem lễ Tế-giao tại đệ nhất đàn, đến 4 giờ rưỡi lễ hoàn, thời bộ Lễ lại rước các ngài đến nơi thề bằng ở hướng bắc đàn Giao để khoản đãi tiệc dạ yến rất trọng-thể rồi giải tán. Qua ngày 24 hồi 11 giờ mai, Hoàng-thượng ngự giá đến phủ Khâm-sứ thăm quan Toàn-quyền, tối hôm ấy tại phủ Khâm-sứ có thiết tiệc đãi quan Toàn-quyền và Hoàng-thượng, đến tối 25 Hoàng-thượng lại mời quan Toàn-quyền quan Khâm-sứ thiết tiệc tại Đại-nội để khoản đãi, qua sáng 26 tám giờ mai quan Toàn-quyền đáp xe ô-tô ra Hanoi.

HỎI NHỮNG KẺ ĐAU XƯƠNG

Những sự than đớn, những lúc quá tim đánh mạnh, những lúc thổ hồng hộc, những lúc đau lưng, những lúc mạch máu sưng nước tiểu-tiện đặc của các người là điều tại trong máu có nhiều cặn. Còn về phần đàn-bà thì nào kinh-nguyệt không điều, nào huyết-bạch, nào nhức đầu cũng bị một có ấy cả. Nếu dùng thuốc

Dépuratif Richelet

rất hiệu trong những chứng ấy chẳng những là làm cho xương cốt rắn, mà đau lưng cũng mất tại khắp cả các bệnh người đa như là bạch lao, lỏ và các chứng mà bệnh Giang-mai phá ra.

Thuốc này có bán ở các hàng lục-hợp to.

Tả Thượng — Đau Thượng

MUỐN TRỪ CÁC BỆNH SỐT RÉT CÁCH NHẬT, BỆNH SỐT RÉT RỪNG
NÊN DÙNG THUỐC
QUINOFORME
hoặc ống, hoặc viên
Thuốc ống dùng để tiêm thuốc vào dưới da. Thuốc viên dùng để uống.
Gửi bán tại tất cả các nhà bào chế
Nhà chế thuốc LACROIX, 29, 31, Rue Philippe de Girard — PARIS

THUỐC DRAGÉES RABUTEAU
(hiệu đầu nai)

Thuốc này thực đáng làm nổi danh tiếng cho người bào chế ra, vì hiện đã dùng khắp trong các nhà thương và các nhà nuôi người ốm ở bên nước Đại-pháp. Thuốc này ngày nay ai ai cũng đã biết tiếng, mà lấy làm quí-hóa, lấy làm tin dùng, vì là một thứ thuốc có giá trị đặc biệt. Hãy xin kể các thứ bệnh mà thuốc này có thể chữa khỏi: bệnh suy nhược của đàn ông cũng bà; bệnh thờ thẩn của con gái đến thì; bệnh yếu đuối trong khi thai nghén, trong khi có sữa cho con bú; bệnh mệt nhọc quá về sự làm ăn, bệnh ngọ ngẩn, bệnh đau lưng, đặt gân, vân vân.

Cứ dùng vài lọ thuốc Dragées Rabuteau hiệu đầu nai) thì các bệnh ấy thuyên khỏi.

Ở các hàng bào chế to đều có bán cả.

— 6056.

Nhà Bán-đồ « TẤM-TẮM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

yếu đuối vàng vọt
GÂY MÔN
Thuốc SIROP de DESCHIENS
có huyết bổ
Làm cho tăng tức máu men, ấy là một vị thuốc của các Lương-y trứ danh.
Thuốc này hiệu hạn thành bổ hơn cả các thứ thuốc có tính chất. — Các nhà thương tại thành Paris đều dùng nó.
Tiêu thụ tại Paris: DESCHIENS, 9 đường Paul-Bondry và các nhà bán thuốc

Dùng thuốc phải cẩn-thận mới được!

Rượu bổ-đào: TONIQUE TONKINOIS

Đã mười mấy năm nay Bản-hiệu giao-thiệp với người bản-xứ đã nhiều lắm, và đã được lòng qui-khách tin-cẩn là bởi sự thực-thà ngay-thẳng. Tưởng nay cũng nên nhắc lại để các ngài so-sánh và xuy-xét thì sẽ biết rõ hơn sự thực-thà của Bản-hiệu. Thứ **rượu bổ-đào** của Bản-hiệu, người bản-xứ đều biết tiếng là một vị thuốc **rất rẻ tiền và rất quí** để trị các chứng bệnh như: **kém ăn-ngủ, mỏi-mệt, còm-yếu, hay chóng mặt nhức đầu, đau xương đau mình**, lại rất là **bổ sức cho đàn-bà đẻ, người ốm mới khỏe**, người già-yếu sức lực kém có thể khỏe lại như khi trẻ, con nít từ 10 tuổi sẽ được mau lớn! Vì thế thứ rượu này đã được vô-số tờ chứng-chỉ là công-hiệu.

Giá bán **2$25** một chai lớn, từ sáu chai trở lên sẽ trừ **hoa-hồng**.

Hiệu Bào-chế MONTÈS, 54, phố Tràng-tiền, Hanoi.

ŒNO KOLA COCA
RƯỢU BỔ
酩補
J. BLANC (*dệ nhất hạng bào-chế*)
Ông L. BLANC (*người nối-nghiệp*)
HANOI (Bắc-kỳ)
chế ra
Giá bán 2$40 một lít
Một ngày hai lần, trước bữa cơm, thì uống một cốc con
參曜仁者啞每古啞沒喉龍歌咬和
Bán tại: Hiệu Bào-chế J. BLANC
31, phố Tràng-tiền (Rue Paul-Bert) Hanoi

GRANDS MAGASINS RÉUNIS
(HIỆU GÓ-ĐA)
RUE PAUL BERT, HANOI
Từ thứ ba 1er Avril đến hết ngày 10
Bán rao hàng
NHỮNG
Nước hoa — Xà-phòng — Đồ kim-hoàn
Giấy bút — Khăn ảnh — Đồ dùng trong nhà
Các thứ dao — Đồ sắt — Các thứ thuốc
Các thứ dùng về việc vệ sinh
Tại khu bán vị ăn
và
tại nơi bán các thứ rượu
Có bán các thứ hàng đặc-biệt mới sang chuyến tàu cửa rồi
CÁC QUÝ-KHÁCH NÊN NHÂN LÚC BẠC CAO MUA CHIẾU-CỐ

SÀ-PHÒNG
DẦU THƠM XOA TÓC
NƯỚC HOA THƠM
SÁP MỠ
SBA
Rachod Frères & Cie Lyon
2050

MỚI SANG NHIỀU
Chục xe — Nan hoa — Vòng hành
Vải cà-cuống lợp mui — Cao-xu bơm và Cao-xu đặc, vân vân...
Hỏi giá tại Bản-hiệu
SOCIÉTÉ FRANÇAISE DE TRANSPORTS
SOCIÉTÉ ANONYME AU CAPITAL DE 1.800.000 FRANCS
7, Boulevard Bobillot, Hanoi

RƯỢU NHO J. K. WATSON
Là một thứ thuốc bổ mạnh nhất, cái phép chế thuốc này khảo-cứu đã lâu năm, và cái cách làm, lại tinh-vi cẩn-thận, nên thuốc này là một thứ bổ mạnh nhất.
Những khi cơ-thể cần dùng phải bổ dưỡng gấp mà mạnh, thì dùng thuốc này chắc và nhậy lắm.
Bệnh huyết suy, bệnh gầy yếu, bệnh gió rét rừng, v. v.
Uống một cốc nhỏ (liqueur) hai mươi phút trước hai bữa ăn chính.
Giá bán: 2$50 một litre
Hiệu Bào-chế E. CHASSAGNE
59, phố Paul-Bert, Hanoi

ĐƯỜNG SANG LÀO
PHẠM-VĂN-PHI & Cie Ở VINH
GIÁ TIỀN
Hạng nhất tây ngồi: 30$00
Hạng nhì ta hay đi: 20$00
Trẻ con từ 3 đến 7 tuổi trả nửa tiền.
LỜI BÁN — Phải hỏi chỗ ngồi trước 24 giờ.
Có xe riêng để cho thuê riêng từng chuyến một, ai muốn thuê nên đánh giây thép trước 2 ngày. Nếu đi ngay vào mùa đến không đi được nữa.
Có xe chở thơ và hành khách từ Vinh đến Thakhek qua Napé
Service provisoire

THỜI GIỜ XE CHẠY
Ở Vinh đi. — Chủ-nhật đúng 6 giờ sáng chạy lên Napé ngủ. Sáng hôm sau đúng 6 giờ sáng Napé chạy lên Thakhek vừa kịp tàu thủy lên Viêntiane.
Ở Thakhek xđ. — 7 giờ sáng thứ ba chờ tàu thủy ở Vientiane tới Thakhek thì xe auto mới chạy về Napé ngủ. Sáng hôm sau ở Napé về Vinh. Hành khách về có thể ra Hanoi đi chuyến tàu hỏi 2 giờ chiều hoặc đi chuyến tàu đêm cũng được.